

De l'accídia a l'expectació

crònica

Amb els discursos soterrats i dissimulats, dels polítics i els periodistes, tal com va establir l'escriptor, el propassat 6 de maig, es va inaugurar la nova seu de la Fundació Josep Pla, al número 51 del carrer Nou de Palafrugell.

Una fundació –aquesta també, és clar– té sempre la pretensió del panegíric, la divulgació d'una lloa estudiosa, acadèmica, també propagandística. S'usen totes les metodologies a l'abast per tal de donar al personatge protagonista de la fundació el lloc històric i cultural que li correspon. I és lògic que així sigui: per això existeixen, es fan i desfan les fundacions.

La història de la Fundació Josep Pla és més o menys llarga. Són vint-i-dos els seus anys d'existència, els quals abasten, això sí, una gran etapa silenciosa i letàrgica, carregada de conflictes sords, lentíssims, i d'accídies diverses. Tanmateix, actualment sembla que el tret de sortida s'ha donat d'una forma seriosa, decisiva, definitiva.

L'any 1973, l'escriptor de Llofriu cedia la seva biblioteca particular (5.000 volums) a la vila de Palafrugell i creava la seva pròpia Fundació, la missió de la qual consistia inicialment en la custòdia dels volums que havia ofert l'escriptor. Durant anys, aquests llibres dormirien el son de l'oblit, entre visites dificultoses i esporàdiques de lectors encuriosits i la indolència de les institucions i de la pròpia Fundació. Ni el lloc ni el tractament eren els adequats. La Fundació era només un ens eteri que no exercia cap funció sinó la d'existir.

A partir de l'inici d'aquests 90, quan s'aproven els estatuts que han de donar a la Fundació Josep Pla el marc legal constitutiu i de gestió que necessitava, és quan aquesta entitat comença a remoure's i a prendre posicions. El combat pels manuscrits de Pla, de novel·la negra i amb un argument més complex i inacabable que qualsevol dels *culebrons* televisius que marquen la dècada, acaben de donar el renom i el ressò necessari a la institució. Pla es posa de moda; surten biografies i estudis sobre l'escriptor, polèmiques estiuenques sobre els seus amors, i fins i tot li encolomen una filla que, segons es pressuposa, mai no va reconèixer tot i mantenir-la econòmicament des de la distància. Misteriosament també, un dels seus manuscrits apareix en un contenidor d'escombraries, com per art de màgia. Tot un seguit d'estudiosos i patums locals, i no tan locals, que es mouen a l'entorn de l'escriptor declaren, desmenteixen, parlen, publiquen tota mena de notícies referides a Pla; avui era un espia de Franco; demà, dels aliats.

Amb anterioritat, però paral·lelament a aquesta moda planiana, les institucions que fins ara havien deixat en l'oblit la Fundació, decideixen dinamitzar-la de l'única forma que coses d'aquesta mena es poden dinamitzar: amb aportacions econòmiques, amb un pressupost. Es nomena una gerent, Anna Aguiló, i entre tots els patrons de l'ens es proposen que la Fundació funcioni, que

La biblioteca de Josep Pla.

*L'escriptor
de Palafrugell
davant de la
"seva" casa*

acompleixi els seus objectius primordials: «promoure, motivar i facilitar l'estudi i la lectura de l'obra literària de Josep Pla»

(Anna Aguiló).

S'inicien així els seminaris a l'entorn de l'obra planiana; es confecciona i es posa en funcionament la Ruta Josep Pla; es presenta un segell, promogut per la Societat Filatèlica de Girona,

dedicat a l'escriptor; se signa un conveni –bàsic per a l'estudi acadèmic, sistemàtic de la seva obra– amb la Universitat de Girona, i entre d'altres coses, les obres de la nova seu de la Fundació es realitzen amb l'esperança que les noves infraestructures s'adeqüin a les expectatives funcionals i dinàmiques que tothom preté.

Per a Palafrugell, la inauguració de la nova seu de la Fundació augura una gran projecció futura encara més gran de l'escriptor i de la pròpia vila. Sembla que aquest ens hauria d'esdevenir un dels motors impulsors de la dinamització cultural de Palafrugell, ciutat ja de per si amb una gran tradició d'associacions civils de tota mena, totes molt actives. Juntament amb el Museu del Suro, un dels signes culturals d'identitat palafrugellenc més

clars, la Fundació Josep Pla s'hauria de reconèixer també com a tal, i com a tal hauria de ser reconeguda des de dins i des de fora de Palafrugell. Aquest és un dels grans reptes d'aquesta entitat. Sí bé anteriorment, amb un Patronat poc cohesionat i uns pressupostos o bé inexistent o bé de simple subsistència, no se'n podia esperar tot el que hagués calgut esperar-me; actualment, amb un Patronat que aposta fort, amb un acord clar per part de les institucions que l'integren, amb la dotació d'un pressupost més o menys correcte per a la programació d'activitats, amb la Universitat de Girona implicada mitjançant conveni amb el Seminari, sembla lògic esperar-ne alguna cosa més, de més gran ambició.

La gran oportunitat, el gran moment de la Fundació Josep Pla serà el de la celebració, l'any 1997, del centenari del naixement de l'escriptor de Llofriu. L'organització d'un Any Pla seria probablement la pista de sortida de la Fundació més enllà de l'estricta àmbit local i comarcal. Cal, però, la implicació de totes les institucions en el propòsit de convertir aquest any en la restitució institucional, en el reconeixement total i unànime, de l'escriptor palafrugellenc, no tan sols per part dels seus lectors (cada cop més) i estudiosos habituals (també més, cada cop), sinó per part també del gran públic català. Igualment, des del departament de Cultura de la Generalitat la consigna hauria de

ser aquesta: un centenari amb cara i ulls, amb tot d'aquelles coses que fan que els centenaris tinguin cara i tinguin ulls.

Des de la Fundació, la celebració del centenari del naixement de Josep Pla s'hauria de desmembrar en dues branques interrelacionades, però alhora ben diferents: l'àmbit local i l'àmbit nacional. L'Ajuntament de Palafrugell (des d'àrees com Cultura i Turisme) i la pròpia Fundació haurien de ser els protagonistes de l'Any Pla palafrugellenc, i implicar-hi també associacions culturals, escoles i d'altres entitats o persones que podrien dir-hi la seva. Serà el moment d'obrir la Fundació a la vila, participant i fent-la partícip. Des de l'àmbit nacional, la responsabilitat l'hauria de prendre el Departament de Cultura de la Generalitat, evidentment coordinat amb la Fundació.

Amb la inauguració de la nova seu de la Fundació Josep Pla, les expectatives, d'uns i altres, ben lògiques d'altra banda, apareixen amb exigència i atenció. S'ha donat el tret de sortida: el repte està servit.

GERARD PROHIAS